

Pandemie respiračních onemocnění od počátku 20. století: specifika úmrtnosti ve Švédsku

Abstrakt

Tato práce má charakterizovat vliv zkoumaných pandemií respiračních onemocnění na vývoj úmrtnosti ve Švédsku od počátku 20. století až do současnosti a zároveň poskytnout ucelený přehled jejich dopadů na úmrtnost ve švédské populaci. Práce se věnuje pěti pandemiím: španělské chřipce (1918–1920), asijské chřipce (1957–1958), hongkongské chřipce (1968–1969), mexické prasečí chřipce (2009–2010) a pandemii způsobené koronavirem COVID-19 (2019–současnost). Obsahuje historický kontext každé pandemie a mechanismy šíření viru. Prvním cílem práce je poskytnout komplexní přehled pandemií virových respiračních onemocnění se zaměřením na Švédsko a zároveň zhodnotit dopad jednotlivých pandemií na úmrtnost švédské populace. Následně jsou v rámci druhého cíle identifikovány podobnosti a rozdíly mezi zkoumanými pandemiemi ve vztahu k úmrtnosti – zejména věkově specifické vzorce úmrtnosti. Pro naplnění těchto cílů jsou využity specifické míry úmrtnosti před, po a během pandemického období, specifické míry nadúmrtosti, absolutní změny v naději dožití při narození a změny v intervalové naději dožití. Největší dopad na úmrtnost švédské populace měla pandemie španělské chřipky spolu s pandemií COVID-19. Obě pandemie se vyznačovaly významnými změnami v naději dožití při narození. Oproti tomu, asijská a hongkongská chřipka měly mírnější dopady na naději dožití a úmrtnost a mexická prasečí chřipka měla dopad téměř zanedbatelný. Během španělské chřipky došlo k významnému nárůstu úmrtnosti zejména mezi mladými dospělými ve věku 20–45 let, zatímco ostatní chřipkové pandemie a COVID-19 nejvíce zasáhly starší věkové skupiny.

Klíčová slova: chřipka, pandemie, COVID-19, úmrtnost, naděje dožití